

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum sit ta[n]tum eorum quæ sunt ad finem, vel etiam finis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

q. 9. art. 1.

aut organa, quæ sunt corporis mēbra. Ostensum est aut * supra, q[uod] uoluntas est quæ mouet potentias animæ ad uiuos actus, & hoc est applicare eas ad operationem. unde manifestum est, q[uod] Vti, primo & principaliter est uoluntatis tanquam primi mouentis, rationis aut tanquam dirigentis: sed aliarum potētiarum tanquā exequentium, quæ comparantur ad uoluntatē, a qua applicantur ad agendum, sicut infra ad principale agens. Actio aut proprie non attribuitur instrō, sed principali agenti: sicut adificatio, adificatori, non autem instrumentis unde manifestum est, quod Vti d[icitur], proprie est actus uoluntatis.

D. 1210.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod rō quidē in aliud refert: sed uoluntas tendit in id, quod est in aliud relatum per rationem, & secundum hoc dicitur, quod Vti, est referre aliquid in alterum.

AD II. dicendum, quod Damasc. loquitur de usu secundum quod pertinet ad executiuas potētias.

AD TERTIVM dicendum, q[uod] ē ipsa rō speculatiua applicatur ad opus intelligendi, uel iudicandi a uoluntate: & iō intellectus speculatiuus uti d[icitur], tanquā a uoluntate motus, sicut alia executiuæ potētia.

ARTICVLVS II:

Utrum Vti, conueniat brutis animalibus.

Supr. q. 11. art. 10. ad 4. Ca. 40. paulo post prim. cap. q. 11. art. 2.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, q[uod] Vti, conueniat brutis animalibus. Frui enim est nobilius, quā uti, quia ut Aug. dicit in 10. de Trin. Vt mur eis, quæ ad aliud referimus, quo fruendum est: sed frui conuenit brutis animalibus, ut * supra dictum est: ergo multo magis conuenit eis Vti.

¶ 2 Præ. Applicare mēbra ad agendum, est uti mēbris: sed bruta animalia applicant membra ad aliqd agendum, sicut pedes ad ambulandum, cornua ad percutiendū: ergo brutis animalibus conuenit Vti.

q. 30. circa medium, to mo 4. Ar. p. 1. acced.

SED CONTRA est, quod * Aug. dicit in li. 83. q. Vti aliquid nō pōt, nisi animal, q[uod] rōnis est particeps.

RESPON. Dicendum, quod, sicut dicitur est, Vti, est applicare aliqd principium actionis ad actionē: sicut consentire, est applicare motum appetitiuū ad aliqd appetendum, ut dictum est. Applicare autē aliquid ad alterum nō est nisi eius, quod hēt sup illud arbitrium: quod non est nisi eius, qui scit referre aliquid in alterum, quod ad rationem pertinet: & iō solum animal rationale, & consentit, & utitur.

q. præced. art. 1. 2. 3.

AD PRIMVM ergo dicendū, q[uod] Frui, importat absolutū motū appetitus in appetibile: sed Vti, importat motū appetitus ad aliqd in ordine ad alterum. Si ergo comparentur Vti, & Frui, quantum ad obiecta, sic Frui, est nobilius, quā Vti, quia id, quod est absolute appetibile, est melius quā id, quod est appetibile solum in ordine ad aliqd. Sed si comparentur quantum ad uim apprehensiuam præcedentem, maior nobilitas requiritur ex parte usus, quia ordinare aliquid in alterum, est rationis: absolute autem aliquid apprehendere potest etiam sensus.

AD II. dicendū, q[uod] animalia p[er] sua mēbra aliquid agunt instrō, nō in natura, nō per hoc, q[uod] cognoscāt ordinē n[aturæ]. brorū ad illas opationes. un non dicuntur pprie applicare membra ad agendū, nec uti mēbris.

ARTICVLVS III.

Utrum usus possit esse etiam ultimi finis.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod usus possit esse etiam ultimi finis. Dicit enim Augu.

F in 10. de * Tri. Omnis qui fruitur, utitur: sed ultimo fine fruitur aliquis: ergo ultimo fine aliquis utitur. ¶ 2 Præ. Vti, est assumere aliquid in facultatem uoluntatis, ut * ibidem dicitur: sed nihil magis assumitur a uoluntate, quā ultimus finis, ergo usus pōt esse ultimi finis.

Cap. 11. de mediū to mo 3. Loco proxime d[icitur]. paulo post princip. lib.

¶ 3 Præ. Hilarius dicit in 2. de * Tri. quod æternitas est in Patre, species in imagine, id est, in Filio, usus in munere, id est in Spiritu sancto: sed Spiritus sanctus cum sit Deus, est ultimus finis.

SED CONTRA est, quod dicit Aug. in lib 83. * q. Deo nullus recte utitur: sed solus Deus est ultimus finis, ergo ultimo fine non est utendum.

q. 30. de procu. 2. b. ne com. 4.

RESPON. Dicendum, q[uod] Vti, sicut * dictum est, importat applicationem alicuius ad aliqd: quod autem applicatur ad aliqd, se hēt in rōne eius quod est ad finem. & iō Vti, semper est eius, quod est ad finem, propter quod & ea q[ui] sunt ad finem accommodata, utilia dicuntur, & ipsa utilitas interdum usus nominatur. Sed considerandum est, q[uod] ultimus finis dicitur dupliciter. Vno mō simpliciter, & alio mō quō ad aliquem. Cū n. n. finis, ut * supra dictum est, dicatur q[uod] que q[uod] res, q[uod] que aut adeptio rei, uel possessio eius, sicut auaro finis est uel pecunia, uel possessio pecuniæ, manifestū est q[uod] simpliciter loquendo, ultimus finis est ipsa res. Non n. possessio pecuniæ est bona, nisi propter bonum pecuniæ: sed quō ad hunc adeptio pecuniæ est finis ultimus: non n. quæreret pecuniā auarus, nisi ut hēret eā. Ergo simpliciter loquendo & proprie, pecuniā hō aliquis fruitur, quia in ea ultimum finem constituit: sed in quantum refert eam ad possessionem, dicitur uti ea.

Art. 4.

q. 15. ad 3. L. 3. d. dicit

q. 2. art. 1. q. 5. art. 1.

AD PRIMVM ergo dicendum, q[uod] Augu. loquitur de usu cōiter, secundum q[uod] importat ordinem finis ad ipsam fruitionem, quam aliquis quærat de fine.

AD SECUNDVM Dicendū, q[uod] finis assumit in facultatem uoluntatis, ut uoluntas in illo quiescat. Vñ ipsa requies in fine, quæ fruitio est, d[icitur] hoc modo usus finis: sed id, q[uod] est ad finē, assumit in facultatem uoluntatis non solum in ordine ad usū eius, q[uod] est ad finē, sed in ordine ad aliā rē, i qua uolūtas quiescit.

AD TERTIVM Dicendum, quod usus accipit in uerbis Hilarii, pro quiete in ultimo fine, eo modo quo aliquis, communiter loquendo, dicitur uti fine ad obtinendum ipsum, sicut d[icitur] est, unde Aug. in 6. de * Tri. dicit, quod illa delectatio, felicitas uel beatitudo usus ab eo appellatur.

q. 2. art. 1. q. 5. art. 1.

In corp. 8 ad 1. Ca. 10. circa medium to mo 3.

ARTICVLVS IIII.

Utrum usus precedat electionem.

Super quest. decimasexta articulu quartum.

AD QUARTVM sic procedit. Videtur, quod usus præcedat electionem. Post electionem enim nihil sequitur, nisi executio: sed usus cum pertineat ad uoluntatem, præcedit executionem: ergo præcedit etiam electionem.

Circa quæstionis decimasextæ 4: articulum omittis primis tribus, aduerte, & memoriae commē dato distinctionē duplicis habitudinis uoluntatis ad uoluntatem, quā id quod est ad finē. Est n. duplex hæc habitudo diuersarum rōnum, & tripliciter, ut in litera d[icitur] differunt. Primō, quia prima est, secundum q[uod] uoluntatem ē in uoluntate: secundū uerō, secundum q[uod] uoluntas ad ipsū uoluntatem se realiter tendit. Scdō, q[uod] prima

¶ 2 Præ. Absolutum est ante relatum, ergo minus relatum est ante magis relatum: sed electio importat duas relationes, unam ei quod eligitur ad finem, aliam uerō ad id cui præligitur: usus autē importat solam relationē ad finē: ergo usus est prior electione.

¶ 3 Præ. Voluntas utit aliis potētis, in quantum mouet eas: sed